

**Innkomne forslag før fristen,
AUFs 59. ordinære landsmøte**

Forslag 1

Forslagsstiller: AUF i Innlandet

Vi må se på muligheten for utbygging av atomkraftverk i Norge så raskt som mulig

Det er på høy tid å få bygget ut atomkraftverk i Norge. Vi vil ikke kunne få stabil nok kraft av vind og sol. Den mest stabile energikilden er atomkraft. Dette vil kunne produsere den kraften vi trenger når vi trenger det, og det vil være mye mindre inngrep i naturen sammenliknet med vind og sol. Vi vet at det er mange som er bekymret for sikkerheten ved atomkraftverk, men vi har allerede to atomkraftverk i Norge, Sverige har mange, og det har også Finland. Teknologien på dette har kommet svært langt. Norge vil være det sikreste landet å bygge dette i, siden vi har en veldig høy standard når det gjelder sikkerhet.

AUF vil:

- Se på muligheten for utbygging av atomkraftverk i Norge så raskt som mulig.

Sentralstyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomiteen for klimaprogrammet

Forslag 2

Forslagsstiller: AUF i Buskerud

Afghanistan, et land i krise

Afghanistan er et av de landene i verden som er hardest rammet av klimaendringer. Landet har blitt rammet av endrede nedbørsmønstre, smeltende isbreer, flom, erosjon, tørke og synkende grunnvannsnivå. Ifølge FN er landet blant de dårligst rustede til å håndtere klimakrisen. FNs strategiske rammeverk for Afghanistan for 2023 - 2025 understreker viktigheten av å supplere den humanitære innsatsen som fremdeles pågår i landet med prosjekter som øker motstandsdyktigheten til befolkningen, gir inntektsmuligheter og bevarer utviklingsgevinsten landet har hatt de siste tjue årene.

Etter Talibans maktovertakelse i Afghanistan, har landets statsbudsjett, som tidligere har vært 75% finansiert av internasjonale donorer, blitt hardt rammet av kutt av bistand og internasjonale sanksjoner. Dette har ført til at mange klima- og miljørelaterte prosjekter har blitt satt på hold, og Afghanistan mangler tilgang til internasjonal klimafinansiering. Dette betyr også at prosjekter som skal støtte opp om landets langsiktige utvikling, og bærekraftige inntektskilder for befolkningen, ikke lenger kan gjennomføres.

Afghanistankomiteen, forskere fra Norsk Utenrikspolitisk Institutt og Chr. Michelsens Institutt, samt andre ledende eksperter argumenterer for at FN bør gjennomføre klima- og miljøprosjektene som har stått på vent etter Talibans maktovertakelse. Det er viktig at Norge, som et land som fremdeles bidrar med utviklingsstøtte til Afghanistan, prioriterer klimatiltak og jobber for for tilgang til tap og skade-midlene for Afghanistan.

AUF vil at:

- Norge må slutte å redusere midlene som går til Afghanistan over statsbudsjettet, spesielt midlene som er øremerket langsiktig bistand. Humanitær hjelp kan ikke erstatte langsiktig utvikling.

- Norge må fortsette dialogen med de til enhver tid gjeldende myndighetene og hjelpe organisasjonen i Afghanistan, ikke for å legitimere - men for å sikre utvikling for de 40 millioner afghanerne i landet.
- Norge og internasjonale aktører bør øke støtten til klimatilpasning og matsikkerhet i Afghanistan.
- Norge og internasjonale aktører bør jobbe for en konstruktiv dialog med myndighetene i Afghanistan om klima- og katastrofeberedskap. Klimaendringene kjenner ingen landegrenser.
- Norge må fortsette å støtte opp om helsesektoren i Afghanistan, som i dag er den eneste sektoren hvor kvinner har mulighet til utdanning og arbeid.
- Norge og internasjonale aktører bør øke støtten til klimatilpasning og matsikkerhet i Afghanistan.

Sentralstyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomiteen for politiske uttalelser

Forslag 3

Forslagsstiller: AUF i Oslo

Regulering av sosiale medier og algoritmer

Sosiale medier har en utrolig stor kraft til å påvirke valg unge tar. I usikre tider kan vi også bli usikre og enda mer tilbøyelige for algoritmenes mulighet til å overbevise oss.

I de verste tilfellene kan unge havne i ekkokamre der falsk informasjon flourer. Dette skaper en farlig politisk utvikling. Vi ser konsekvensene radikalisering på sosiale medier fører med seg og at høyrepopulismen vokser.

Det er ikke kun de som blir radikalisert som blir påvirket av sosiale medier. Algoritmene gir grobunn for en mer polarisert politisk debatt. Uten kontroll eller oversikt over det som skjer på nettet får vi ikke klart å snu trenden.

Algoritmene er laget for å få mest mulig profitt, ikke for å ivareta et demokrati. Det er det vårt ansvar å gjøre. Derfor mener AUF at vi må ta kampen mot algoritmers farlige krefter og gjøre sosiale medier tryggere for alle.

AUF vil:

- Bevilge flere midler til bekjempelsen av falsk informasjon på sosiale medier
- At Norge skal ta en lederrolle i kampen for å bekjempe falsk informasjon globalt
- Styrke personvernsopplysningsloven slik at algoritmer har mindre opplysninger å ta utgangspunkt i
- Utarbeide et regelverk for algoritmer og personvern i Norge

Sentralstyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomiteen for politiske uttalelser

Forslag 4

Forslagsstiller: AUF i Oslo

Luksusskatt

I dag kan selskapseiere bruke selskapets penger på privat konsum. Disse utgiftene vil så kunne skrives av på skatten, slik at selskapet og eierne i praksis unngår å betale skatt. Slike skattehull gjør at fellesskapet vårt går glipp av store summer hvert eneste år. Dette er penger som ellers kunne gått til å styrke vår felles velferd.

AUF mener at en slik praksis er grunnleggende urettferdig. Vi er nødt til å tette igjen dette hullet slik at alle betaler like mye skatt, uansett om man eier eller ikke. Derfor tar vi i AUF kampen for at det skal innføres en luksusskatt, slik at alle bidrar etter evne.

Samtidig som at de aller rikeste kjøper luksusvarer, så sliter mange med å få endene til å møtes. Luksusvarer er ikke en nødvendighet, men en velferdsstat som stiller opp for de som trenger det er helt nødvendig. Ved å øke merverdiavgiften på luksusvarer kan vi sørge for at flere goder kan omfordeles.

Ingen skal få kake før alle har fått brød, derfor vil vi i AUF øke merverdiavgiften på luksusvarer.

AUF vil:

- Innføre luksusskatt, slik foreslått i Stortinget
- Øke merverdiavgiften på luksusvarer

Sentralstyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomiteen for politiske uttalelser

Forslag 5

Forslagsstiller: AUF i Oslo

En sosialdemokratisk boligpolitikk

Å komme seg inn på boligmarkedet i dag er helt umulig for en stor del av befolkningen. Vi ser at mennesker som står i ordinære jobber ikke klarer å kjøpe seg bolig i mange av storbyene. Videre er det slik at studenter sliter med å få seg en bolig og ventelistene på studentboliger er lengre enn noensinne før.

Det er på tide å gjøre noe med boligmarkedet. Det er ikke nok for oss som sosialdemokrater å si at vi skal bygge flere boliger når de ender opp med å bli kjøpt opp av bolighaier. Det er heller ikke nok å kun si at vi skal bygge flere studentboliger, vi er nødt til å fikse problemet med et marked der et mindretall sitter med godene.

AUF vil:

- Bygge flere studentboliger på steder med mange studenter
- At prosjektet med tredje boligsektor skal utvides
- Øke andelen boliger som eies av kommunene
- Innføre boplikt i områder med boligmangel

Sentralstyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomiteen for politiske uttalelser

Forslag 6

Forslagsstiller: AUF i Oslo

Grønt flyløft

Norge er et langstrakt land med store avstander, fine fjell og flott natur. Det skal være klart at de som velger å bosette seg i distriktene skal ha samme rett til å reise og flytte på seg, men likevel er det ikke til å stikke under en stol at flytrafikken står for store utslipp. Luftfarten står for dobbelt så mye utslipp av drivhusgasser i Norge, som på verdensbasis.

For å snu på det, er det ikke som en skulle tro; at de som bor i distriktene og benytter seg kortbanenettet etter behov slipper ut mest, snarere tvert imot, det er rutene som forbinder storbyene som slipper ut klart mest.

Skal vi nå klimamålene er vi nødt til å se på måten vi beveger oss rundt på. Det innebærer å se på løsninger som mer tog, biodrivstoff, samt elektrifisering av fly. Gjennom det grønne skiftet, og inn i fornybarsamfunnet skal det fortsatt være mobilitet og samhandling mellom storbyene, noe som krever at vi tilrettelegger for lavkarbon, samt karbonnøytral transport som betjener de hyppigst brukte rutene. AUF mener flynæringa må ta ansvar for å få ned sine utslipp, med krav og forpliktelser fra oss som benytter oss av deres tjenester.

AUF vil:

- Stille krav til økt bruk og innblanding av avansert biodrivstoff
- Benytte inntektene inntjent fra avgifter til flynæringa på grønn transportomstilling
- Ha som mål å på sikt avvikle ruteflyavganger mellom storbyene Oslo, Bergen, Trondheim og Stavanger
- Stille krav til elektriske flyavganger innenlands innen 2035
- Jobbe for elektriske flyavganger innlands både på lange flyavganger og kortbanenettet
- At klimavennlig kollektivtransport alltid skal være det billigste
- Forby privatfly

Sentralstyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomiteen for klimaprogrammet

Forslag 7

Forslagsstiller: AUF i Oslo

En rettferdig grønn omstilling

Vi står overfor en klimakrise, hvor utviklingsland blir hardest rammet.

Klimakatastrofer driver flere millioner mennesker på flukt. Men samtidig som Norge kjemper for grønn omstilling og fornybar energi, så finansierer vi internasjonal oljenæring. Dette skjer ofte i land som er avhengige av denne næringen, og havner i en ressursforbannelse der de er fullstendig avhengige av oljenæringen vi er med på å bygge opp. Norge investerer i oljenæring i flere land i Afrika og Sør-Amerika gjennom oljefondet, og Equinor tar del i oljevirkksomheten og har store eierandeler i flere delprivatiserte oljeselskaper i Algerie, Libya, Argentina, Surinam, Brasil og 25 andre land. Vi som en oljenasjon som ønsker en global grønn omstilling må være i bresjen for kutt i oljen og ikke mer oljefinansiering. Vi må sørge for at land er mindre avhengig av olje istedenfor å styrke denne industrien for vår egen økonomiske vekst. Vi lever allerede i en verden med mye ulikhet, og den stiger med klimakrisen. En grønn omstilling må gjelde alle land, og da kan ikke Norge hemme utviklingslands evne til grønn omstilling.

AUF vil:

- Begrense Equinors internasjonale virksomhet i oljenæring og dreie investeringene i en fornybar retning
- At staten skal stille strenge krav til Equinors energivirkosomhet internasjonalt, og sikre at majoriteten av den faktisk er fornybar og bærekraftig
- At staten skal stille strengere krav til at Equinors investeringer ikke bidrar til korrupsjon
- Styrke "Energi for utvikling" prosjektet og sørge for at investeringene faktisk bidrar til velferd hos hele befolkningen i internasjonale investeringer
- Pådrive for mer penger til klimainvesteringsfondet
- Styrke ren-energi initiativet

Sentralstyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomiteen for klimaprogrammet

Forslag 8

Forslagsstiller: AUF i Akershus

Blodgivning

Hver eneste dag er det mennesker som kjemper for livet og som er helt avhengige av blodoverføringer. Enten det er i forbindelse med alvorlige sykdommer, ulykker, fødsler eller kompliserte medisinske prosedyrer, er en stabil tilgang på blod nødvendig. Blodgivere representerer håp og solidaritet, da de frivillig gir av seg selv for å hjelpe andre. Deres bidrag er en av bærebjelkene i helsevesenet siden blod ikke kan fremstilles, men må gis.

Blodgivere bør derfor få muligheten til å ta ut en ekstra fridag dagen etter blodgivning. En ekstra fridag vil ikke bare være en symbolsk anerkjennelse, men også en praktisk måte å gi dem tid til å komme seg etter donasjonen. I land som Polen har de allerede innført denne praksisen. Den eneste takken blodgivere i Norge får i dag er et glass saft, og i noen tilfeller en Mummi-kopp. Ved å innføre en lignende ordning i Norge, vil vi skape en kultur som verdsetter blodgiverne.

I tillegg bør vi utrede muligheten for å senke aldersgrensen for blodgivning fra 18 år til 16 år. På den måten kan vi bidra til at også 16- og 17-åringer får muligheten til å donere blod. 16- og 17-åringer er juridisk myndige når det gjelder helse, og er i stand til å ta avgjørelser om egen helse. Ved å tillate 16- og 17-åringer å donere blod, vil vi ikke bare øke antallet potensielle blodgivere, men også bidra til en kultur der unge mennesker tar ansvar for fellesskapet og viser solidaritet med dem som trenger det mest.

I fjor sommer sa Helsedirektoratet og Helse- og omsorgsdepartementet at det skulle legges til rette for at menn som har sex med menn kan bli blodgivere, etter samme kriterier som for heterofile. Dette har likevel enda ikke blitt gjennomført og det er uklart når også homofile får lov til å gi blod, til tross for vurderingen fra Folkehelseinstituttet om at homofile også kan anses som trygge blodgivere. Behovet for flere blodgivere og ønsket blant homofile om å bidra til dette, gjør at regjeringen må sikre fortgang i arbeidet.

AUF mener at:

- Man bør utrede muligheten for at 16- og 17-åringer skal kunne donere blod
- Man bør innføre en frivillig ekstra fridag dagen etter blodgivning for blodgivere
- Man burde legge inn mer ressurser i informasjon og promotering av blodgivning, og gjøre muligheten for blodgivning tilgjengelig for flere
- Man bør få fortløpende i prosessen om å tillate homofile å donere blod

Sentralstyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomiteen for politiske uttalelser

Forslag 9

Forslagsstiller: AUF i Akershus

Øke avgiftene på unødvendig plastemballasje

85% av søppel funnet på strender globalt er plast, hvorav 61% er engangsplast som hovedsakelig kommer fra matindustrien. I dagens butikker er nærmest alle varer dekket av minst ett lag plast. For noen varer er kanskje dette nødvendig, men for mange varer er det unødvendige mengder plast.

Emballasjen brukes ofte for å øke produktets attraktivitet, og derfor blir det mange ganger mye mer plastavfall enn hva som egentlig trengs. Det er altså stort potensiale for å redusere plastemballasje rundt mange typer produkter, uten at kvaliteten påvirkes. Mange påstår at plastemballasjen kan bidra til mindre matsvinn, men allikevel ser man at dette ikke er tilfellet. I tidsperioden 2004 til 2014 har matkasting fra husholdninger doblet seg opp til 30 millioner tonn per år; samtidig har plastemballasjeavfall vokst med 50%. (15 millioner tonn). Plastemballasjen fører altså ikke til mindre matsvinn.

Pakker, hvor blant annet frukt, grønnsaker og godteri er unødvendig pakket sammen, er eksempler på emballasje som øker matsvinnet. Da ender man gjerne opp med å kjøpe mer enn det man trenger. Dette fører igjen til at vi kaster mer mat og plastemballasje. Plast på avveie har utviklet seg til et betydelig miljøproblem og må derfor vises spesiell oppmerksomhet. Plast brytes ned langsomt ned, og da sier det seg selv at plasten hopper seg selv opp dersom den havner i naturen.

Derfor mener AUF at det burde bli en ekstra avgift på de produktene som er pakket inn i unødvendig plast, slik at matvareprodusentene slutter med denne unødvendige plasten. I tillegg burde man gi ekstra støtte til kommuner som er gode på resirkulering, for å forhindre plast på avveie.

AUF vil:

- Øke avgiftene på matvarer som er pakket inn i unødvendig plastemballasje
- Gi økonomiske insentiver til kommuner som er gode på resirkulering

Innstilling: Oversendes redaksjonskomiteen for klimaprogrammet

Forslag 10

Forslagsstiller: AUF i Akershus

Et antirasistisk samfunn

Rasisme er frihetsberøvende. Det splitter samfunnet og undertrykker minoriteter på bakgrunn av hudfarge, etnisitet, kultur og religion. Det deler befolkningen inn i separate kategorier ut fra trekk som stemples som negative. Ikke minst reduserer det individers identitet til å handle om de gitte karaktertrekkene, som blir brukt som argumenter for å bedrive diskriminering og holde folk nede.

Per dags dato er Norge et samfunn der særlig mennesker med etnisk minoritetsbakgrunn utsettes for diskriminering. Ifølge SSBs livskvalitetsundersøkelse fra 2020 hadde 47 % av norskfødte og 39 % av innvandrere opplevd diskriminering i løpet av det siste året. Politiets hatkriminalitetsrapport fra 2019 viser at 58 % av den begåtte hatkriminaliteten er rettet mot etnisitet. Å overse denne problematikken er å samtykke med uretten som rammer minoriteter i Norge. Det gir farlige signaler, for i tillegg til å være urettferdig kan rasisme bli til voldelige og ekstreme handlinger. Drapet på Benjamin Hermansen, Utøya, drapet på Johanne Ihle-Hansen og angrepet på Al-Noor-moskeen er bestialske handlinger som har spiret ut fra rasistisk ideologi. Som et flerkulturelt samfunn har vi et ansvar for å beskytte minoriteter fra diskriminering og rasisme. Når navn, utseende og religion avgjør hvordan man blir behandlet og hvilke forutsetninger man har i livet, har man ikke et fritt samfunn. Dette bryter med en av de grunnleggende verdiene som gjenspeiler hele politikken vår, nemlig frihet.

Forskning viser at minoritetsungdom oftere blir stoppet av politiet – uten at de blir forklart hvorfor. Dette internasjonale fenomenet kalles «raseprofilering», og Norge kommer ikke utenom. Allerede i 2018 uttrykte FNs menneskerettighetsråd bekymring for politiets etniske profilering. Manglende begrunnelse for kontroll oppleves som diskriminerende, og det kan bidra til økt mistillit til politiet. Et forebyggende tiltak er kvitteringsordning, som går ut på at man mottar en kvittering dersom man blir stoppet av politiet. Ordningen skal bidra til mindre stigmatisering av ungdom med minoritetsbakgrunn. I tillegg vil en kvitteringsordning kunne brukes til å utarbeide statistikk og analyser. Den vil også kunne måle politiets treffsikkerhet.

Å føre en antirasistisk politikk innebærer å ta ansvar for de som opplever rasisme og diskriminering. Det handler om å ta et oppgjør med holdninger som sårer, skader og splitter folk. Det handler ikke minst om å ta de som utsettes for rasisme på alvor.

AUF vil:

- Involvere minoritetsorganisasjoner i større grad i nasjonale høringer og politikktutforming.
- Beholde rasismeparagrafen, paragraf 185 i straffeloven.
- Ha et tydeligere lovverk mot hatytringer
- Etterstrebe mangfoldskompetanse i offentlige, menneskerelaterte institusjoner som skoler, NAV og ulike helsetjenester
- Videreutvikle kvitteringsordning i politiet

Sentralstyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomiteen for likestillingsprogrammet

Forslag 11

Forslagsstiller: AUF i Akershus

Forebygging av ungdomskriminalitet

I dagens medier ser vi stadig flere saker om vold, ran, knivstikking og ungdomskriminalitet. Dette har ført til en rekke debatter om kriminalitet og frykten for at «svenske tilstander» skal inntreffe i Norge. Høyresiden vil ha oss til å tro at all kriminalitet øker, og at løsningen er å stoppe innvandring samtidig som vi sender ut de innvandrerne som allerede er her. En slik tilnærming er både feilaktig og skadelig for det norske samfunnet.

Ifølge Oslo politidistrikt har kriminaliteten generelt gått ned. De siste 10 årene har det vært en nedgang i voldsanmeldelser, ran og annen anmeldt kriminalitet. Samtidig har anmeldelser for grov vold og mindre alvorlig vold holdt seg på omtrent samme nivå som før pandemien. Konklusjonen har også vært at det ikke har oppstått såkalte parallellsamfunn i Norge. Det som derimot har økt, er ungdomskriminalitet.

En del politiske krefter ønsker å male et bilde av at ungdomskriminalitet best bekjempes gjennom stigmatisering, ekskludering, strengere straffer og mindre innvandring. Selv om minoritetsungdom er spesielt utsatt for å bli fanget opp av og tatt inn i kriminelle miljøer, vet vi at problematikken stikker dypere, og at spesielt høyresidens svar er langt fra å kunne kalles løsninger. Det viktigste verktøyet vi har for å forhindre kriminalitet er å gi ungdom andre muligheter, og det sosialdemokratiske svaret må fortsatt være akkurat dette.

Vi må sørge for at ungdom får bedre støtte og veiledning, og at det settes inn tiltak som kan forhindre at de blir dratt inn i kriminalitet. Dette innebærer alt fra bedre tilgang til fritidsaktiviteter til økt innsats mot kriminelle miljøer som rekrutterer unge, men også en helhetlig innsats for å sørge for at barn og unge med minoritetsbakgrunn får flere muligheter. Mulighetene for jobb, utdanning og å bygge seg et godt liv er fortsatt, og vil alltid være, punkt en for å sørge for mindre kriminalitet.

Å sørge for dette er et helhetlig stort arbeid, som handler om alt fra skolestruktur, integrering og introduksjonsprogrammer, jobbskaping, boligbygging og infrastruktur. Om vi ikke setter ord på denne helheten handler vi i blinde, samtidig må vi tørre og innføre de tiltakene vi allerede nå vet treffer.

AUF vil:

- Styrke og opprette flere lokale ungdomssentre med gratis eller rimelige fritidstilbud, som gir ungdom trygge alternativer på fritiden
- Sikre obligatoriske skoleprogrammer som fokuserer på konfliktløsning, samfunnsansvar og konsekvensene av kriminalitet
- Styrke samarbeidet mellom skole, politi og barnevern for tidlig oppdagelse og oppfølging av utsatte ungdommer
- Øke tilgjengeligheten av lavterskel psykologtilbud for ungdom, med fokus på de som har opplevd traumer eller er i risikozonen for å bli involvert i kriminalitet
- Innføre mentorordninger der ungdom får en voksen støtteperson som kan gi råd og veiledning
- Tilby kurs og aktiviteter som bygger ungdommens ferdigheter og selvtillit, som f.eks. arbeidstrening, idrett, kunst og kultur
- Øke politiets synlighet og tilstedeværelse i utsatte områder for å forebygge og forhindre ungdomskriminalitet
- Forske på hvordan å sørge for at bosettingsmønstre ikke bidrar til å opprettholde konsekvensene av dårlig integrering og risikoen for at det utvikles parallellsamfunn
- Utvide prosjekter med anonyme jobbsøknader, også i privat sektor

Sentralstyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomiteen for politiske uttalelser

Forslag 12

Forslagsstiller: AUF i Akershus

Vi må sikre unge og studenter en økonomisk tryggere hverdag

I usikre økonomiske tider er det som kjent de som allerede slet med å få endene til å møtes som er mest utsatt. Vi har blant disse en stor samfunnsgruppe, nemlig studenter, som storsamfunnet nærmest aksepterer at skal leve i fattigdom. Til spørsmål om at studenter ikke har et sted å bo annet enn improviserte sovesaler, svarer forsknings- og høyere utdanningsministeren, at man tross alt må sove på rom med flere andre i militæret også. Dette viser at en del virkelig ikke har forstått alvorret i situasjonen.

I usikre tider er det unge folk mest utsatt for utrygghet og usikkerhet. Vi vet at økonomisk usikkerhet vil påvirke hverdagen til unge og studenter. Vi må derfor ta innover oss at frikortgrensen slik den er i dag virker mot sin hensikt. Grensen på 70 000 er for lav og gjør at studenter teller arbeidstimer for å ikke tjene over grensen, da dette vil gjøre at de taper store penger. I et sosialdemokratisk samfunn er det viktig at alle bidrar, og at alle får tilbake, også folk med mindre penger. Likevel er dette en balansegang og dagens system skattlegger folk med lite penger for hardt. Frikortgrensen burde også knyttes til G, for å sørge for at den årlig oppjusteres i takt med prisveksten.

Samme argument kan brukes for inntektsgrensen på studielånet, hvor å tjene over 215 000 kan få store konsekvenser. Om man slår sammen det man kan tjene og det man totalt får i lån og stipend, ender man på en sum i underkant av 370 000 kr i året. Det kan høres ut som en god sum å leve på det, men i realiteten sier vi da at sekundet du får inn 60 % av det som er medianinntekten i Norge i løpet av et år, så er du alt for rik til å få omgjort deler av dette til stipend når du er ferdig utdannet. De dette rammer hardest, er de fra familier med så små inntekter, at man er avhengig av at også barna bidrar økonomisk til dem i studietiden. Da er det klart noe med gjøres med dagens regelverk.

Samtidig ser vi også at drømmen om heltidsstudenten ikke er reell. Dyr tid og boligkriser gjør at studenter ved de største studiestedene i landet er nødt til å jobbe

ved siden av studiene for å kunne ha nok til mat på bordet og et tak over hodet. Målet med vår politikk skal være at hverdagen blir enklere for disse. Når man studerer burde samfunnet sørge for at å være fulltidsstudent, faktisk er mulig. Videre burde livet etter studietiden være snillere enn det er nå. En god og forutsigbar start på voksenlivet legger grunnmuren for videre utvikling i livet og det er derfor viktig at lånekassens prosentandel for omgjøring av stipend heves fra dagens 40 %.

AUF vil:

- Heve frikortgrensen til 1G
- Se på ordninger som sørger for at studenter i arbeid kan tjene mer enn de gjør i dag, uten å miste hele stipendet
- Gi reelle skatteletter for inntekter under 500 000
- At lånekassens omgjøring av lån til stipend skal økes fra 40% til 60%, med plan om å gå fra studielån til studiestipend på sikt

Sentralstyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomiteen for skoleprogrammet

Forslag 13

Forslagsstiller: AUF i Agder

En ny samferdselspolitikk

Veitrafikken i Norge står for en fjerdedel av våre klimagassutslipp. Det betyr at vi har et enormt potensial til å redusere utslippene våre drastisk dersom vi gjør det lettere for folk å velge grønne transportmuligheter. AUF i Agder mener vi har et ansvar for å sørge for dette, dersom vi skal klare å gjennomføre det grønne skiftet. Dessverre har de siste årenes politiske prioriteringer gjort det vanskeligere å få til grønn omstilling. De siste nasjonale transportplanene har prioritert massiv veiutbygging og nedbygging av natur, uten å legge til rette for framtidige grønne reiseløsninger. AUF i Agder mener dette er feil bruk av fellesskapets ressurser. AUF i Agder ønsker reiseløsninger som reduserer nedbyggingen av natur, og samtidig ivaretar folks behov for mobilitet. Dette mener vi gjøres best gjennom å prioritere utbygging av tognettet og legge til rette for hurtigere tog, samt utbedre busstilbud over hele landet fremfor utbygging av store motorveiprosjekter. Den grønne omstillingen krever mye, både vilje, systemomleggelse og økonomiske midler. Samtidig ser vi en økende skepsis til dagens klimapolitikk. Om vi skal nå klimamålene våre er vi nødt til å prioritere satsinger som reduserer utslipp, og styrker støtten til klimapolitikken og målet om 55% utslippskutt innen 2030.

Veier

I regjeringens forslag til NTP ligger det inne en prioriteringsliste som sier at vi skal prioritere allerede eksisterende veier, og bygge nytt der vi må. Samtidig er det inne enorme nye veiprosjekter som burde vært skalert ned, enten til å utbedre eksisterende vei, eller ved å redusere størrelsen og hastigheten på nyveiene. For AUF i Agder er det viktig å få en helhetlig NTP som reduserer de miljøfiendtlige veidimensjonene vi arvet etter Solberg-regjeringen, samtidig som vi sikrer busser og tungtransport en fremkommelige og trygge veier.

AUF vil:

- Prioritere etterslep på allerede eksisterende motor-, motortrafikk-, riks- og fylkesveier.
- Oppgradere og rassikre allerede eksisterende veier fremfor utbygging av nye.

- Redusere normalen for nye veier til 90 km/t, med vekselvis 2/3 felt, hvor terskelen for unntak skal være høy.
- Prioritere utbyggingen av veier som er avgjørende for industri- og næringsutvikling.
- Nedskalere de planlagte prosjektene langs riksveiene etter veinormalen for 90km/t, med vekselvis 2/3 felt
- At Nye Veier må gjennomføre en såkalt prosjektvask av hele sin portefølje, i tråd med anbefalingene fra Klimautvalget 2050

Tog - fremtidens transportmiddel

AUF i Agder mener utbedring og utbygging av tognettet må prioriteres foran utbygging av veinettet. Norge har et mål om nullvekst i biltrafikken, samtidig som vi har som mål å redusere utslippene våre. Derfor er det feil å prioritere veiutbygging som legger til rette for økt persontrafikk. Dersom utbygging av tognettet og innføring av hurtigtog i Norge blir en prioritet, vil det ikke bare bli enklere, men også billigere, raskere og mer miljøvennlig å reise mellom by og bygd i Norge.

AUF vil:

- At utbygging av tognettet skal prioriteres foran videre veiutbygging i nasjonal transportplan,
- Ha høyhastighetstog mellom de 10 største byene i Norge.
- Oppgradere eksisterende tognett.
- Hel- eller del-elektrifisere alle togstrekninger.

Sentralstyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomiteen for klimaprogrammet

Forslag 14

Forslagsstiller: AUF i Trøndelag

Sosialdemokratiske løsninger for boligmarkedet

“I det moderne samfunn er det visse områder hvor det drives privat næringsdrift, og andre områder hvor det ikke lenger drives privat næringsdrift, eller hvor den er under avvikling, og jeg for mitt vedkommende godtar ikke som et område for privat næringsdrift det å eie andre menneskers hjem.”

- Trygve Bratteli, tidligere statsminister og leder i Arbeiderpartiet

I etterkrigstiden fastslo man at bolig skulle være et velferdsgode. Man bygde bolig i storstilt grad, med et mål om at alle skulle eie sitt eget hjem. En bolig skulle være noe som sikret alletrygghet, og et tak over hodet.

I dag ser vi tvert et boligmarked løsrevet fra menneskers behov. Bolig har blitt noe et fåtall tjener seg rike på, og flere og flere leier. Dette går utover unge og de som har minst fra før av, og bidrar til økende ulikhet. AUF vil ha et samfunn med små forskjeller, og da må unge få like muligheter for å komme seg inn på boligmarkedet og eie sin egen bolig.

Retten til et sted å bo er en grunnleggende menneskerettighet. For sosialdemokratiet er tryggheten til bolig en fundamental rettighet. Den kan ikke overlates til markedet å styre alene - det er fellesskapets oppgave å sikre at alle har like muligheter til å komme seg inn på boligmarkedet og rett på et anstendig sted å bo.

Når forskjellene i samfunnet øker, øker de ikke bare mellom fattig og rik. Forskjellene øker også mellom by og land, og innad i byene eller lokalsamfunnene våre. Det er forskjeller som Arbeiderpartiet aldri kan akseptere. Vaktmesterdattera og direktørsønnen kan ikke møtes i den samme fellesskolen, dersom de ikke bor i det samme nabolaget. Boligpolitikken må sikre frihet og like muligheter til alle – uansett hvor mye de tjener, eller hvilken adresse de vokser opp på.

Arbeiderpartiets boligpolitikk må gjøre det mulig å bo og flytte i hele landet, enten man ønsker å flytte hjemmefra for første gang, bosette seg i etableringsfasen, eller bli gammel i en tilpasset bolig. Det er vår oppgave som sosialdemokrater å kjempe for en boligpolitikk som sikrer retten til et anstendig sted å bo gjennom hele livet og for hele landet.

Boligmarkedet

Arbeiderpartiet mener det er grunnleggende urettferdig at det kun er de mest velstående av oss som kan klare å komme seg inn på boligmarkedet som ung, og vil at det skal bli lettere å komme inn på boligmarkedet for alle, uavhengig av inntekten din eller av inntekten til foreldrene dine.

Vi må finne sosialdemokratiske løsninger for boligmarkedet som gjør det enklere for de som har minst å komme inn på boligmarkedet. Husbankens rammer må utvides slik at de som mangler egenkapital får mulighet til å kjøpe bolig, både gjennom startlån med gode rammevilkår, oppkjøp av etablererboliger og støtte til «leie til eie»-ordninger.

Alle skal kunne eie sitt eget hjem, men det må også være trygt og rimelig å leie. Vi må i større grad sørge for at leietakers rettigheter blir ivaretatt, og at vi har et profesjonalsert, rettferdig og forutsigbart leiemarked.

AUF vil:

- Opprette en nasjonal boligplan som tar for seg boligbehov i hele landet, Husbankens rolle og muligheten for en ikke-kommersiell boligsektor.
- Doble bevilgningene til Husbanken i dagens statsbudsjett og styrke dem som en boligsosial aktør.
- Prioritere startlån med gode rammevilkår til unge og barnefamilier, og som et verktøy til å få folk fra å leie bolig til å eie bolig.
- Styrke bostøtten for husholdninger med lave inntekter og høye bostgifter. Etablere en ordning der Husbanken bidrar med en eierandel i boliger tilsvarende egenkapitalkravet til låntakere som har betalingsevne, men ikke har nok egenkapital.

- Opprette kommunale boligtilsyn i storbyene som jobber mot boligspekulasjon og ivaretar leietakeres og boligkjøperes interesse.
- Øke minstetiden på leiekontrakter til fem år.
- Innføre en ny husleielov med styrket oppsigelsesvern og bedre beskyttelse mot ulovlige leieøkninger.

Skattesystemet

Målet om at flest skal eie egen bolig har gjort at flere har kunnet dra nytte av prisutviklingen i økonomien, og i Norge eier svært mange sin egen bolig. Likevel er utfordringen med et skattesystem som subsidierer boligeiere at systemet gjør det enda vanskeligere for dem som står utenfor, altså unge og folk med dårlig råd. Dette skaper en skjevfordeling, og gjør at det lønner seg å eie mange boliger. AUF ønsker derfor å øke skattleggingen av eiendom.

Økt beskatning av eiendom må sees i sammenheng med andre skattesatser.

Arbeiderpartiet mener det er gode argumenter for at eiendom bør utgjøre en mye større andel av de samlede skatte- og avgiftsinntektene i Norge. Det bør være mer lønnsomt å arbeide og investere i økonomien, og mindre lønnsomt å spekulere i bolig og presse boligprisene opp. På den måten kan vi skape et skattesystem som gir like muligheter til alle.

AUF vil:

- Gjeninnføre inntektsbeskatning av bolig, som er lik leieverdien av egen bolig når eieren benytter eiendommen selv.
- Øke ligningsverdien av bolig i formuesskatten til 50 prosent av boligens verdi for primærboliger og 100 prosent for den delen som overstiger 10 millioner kroner for boliger som er verdt over 10 millioner kroner. Samtidig bør man se på om bunnfradraget skal økes.
- Gi kommunene muligheten til å behandle primærboliger og sekundærboliger ulikt i eiendomsskatten og fjerne bunnfradraget for sekundærboliger.
- Fjerne dokumentavgiften på kjøp og salg av boliger.
- Skjerpe reglene for skattefritak på gevinst ved salg av egen bolig og fjerne

- skattefritak ved salg av fritidsbolig.
- Fjerne skattefradraget i BSU-ordningen.
- Redusere inntektsskatten i takt med økningen av skatt på eiendom og bolig.

Tredje boligsektor

Det er et menneskerett å ha et godt sted å bo, og for AUF er bolig en viktig del av velferdsstaten. En bolig skal først og fremst være et hjem, og ikke et spekulasjonsobjekt. Derfor er det viktig at vi bygger opp en tredje boligsektor som fungerer som et alternativ til den kommersielle og den kommunale boligsektoren. Dette gjør vi ved å sørge for en større andel ideelle og offentlige utleiere.

De kommunale boligstiftelsene i flere av byene i Norge fungerer i dag som en tredje boligsektor med rimelige utleieboliger. AUF ønsker å videreutvikle dette tilbudet idet rimelig utleie gir folk muligheten til å spare opp midler til kjøp av egen bolig og en nødvendig grad av stabilitet i hverdagen. Flere av byene våre har store boligstiftelser og kommunal eiendom med potensial for utvikling, og dermed en unik mulighet til å lede an i arbeidet for en robust og bærekraftig tredje boligsektor.

Det er mulig å bygge boliger som koster mindre enn de som bygges i dag. Historisk sett har Norge hatt en stor grad av selvbygging. Ved å støtte opp om en sterk tredje boligsektor gjør vi det mulig å bygge billigere boliger gjennom robuste byggfellesskap.

AUF vil:

- Gi kommunene muligheten til å regulere for sosial boligbygging, samt klargjøre flere tomter for sosial boligbygging selv, gjennom kjøp og salg av tomter
- Stille krav om at minst 20 prosent av boliger i et utbyggingsprosjekt skal være ikke-kommersielle, etter modell fra «almennboliger» i Danmark.
- Lovregulere ikke-kommersielle boligorganisasjoner etter modell fra den danske loven om «almennboliger».
- Pålegge kommunene å tilby ikke-kommersielle boligorganisasjoner feste eller kjøp av tomter til under markedspris.

- Stille lånegarantier til ikke-kommersielle boligorganisasjoner som ønsker å skape rimelige utleieboliger.
- Gi statlige tilskudd gjennom Husbanken til å bygge opp en tredje boligsektor.

Kommunale boliger

I dag er kommunale boliger et tilbud ment for de færreste, men som et stadig voksende antall nordmenn har bruk for. Dermed er det mange som havner i gapet mellom det kommunale boligmarkedet og det private, og dessverre ikke har mulighet for å komme seg inn i verken av dem. Det er derfor essensielt at kommunene arbeider mer og bedre med å sikre variert og robust botilbud for mennesker som sliter med rusavhengighet og andre psykiske helseproblemer, blant annet ved å opprette kommunale tomteselskap med den hensikt å fronte sosial boligbygging og frigjøre tomter for utbygging av flere kommunale boliger. I tillegg er det viktig å sikre forutsigbare rammer og trygghet for leietakerne. Dette kan blant annet oppnås ved at kommunene tilrettelegger for at de som leier kommunale boliger i fremtiden skal kunne eie sin egen bolig, gjennom en «leie-til-eie» ordning. I møte med et økende antall mennesker med behov for kommunale boliger er det også nødvendig med økte statlige tilskudd til utbygging av flere kommunale boliger. Alle burde ha muligheten til å eie egen bolig, men for de vanskeligstilte i samfunnet der dette ikke er en mulighet er det essensielt å sikre et fremtidsorientert, trygt og robust kommunalt boligtilbud i hele landet.

AUF vil:

- Bygge flere boliger for mennesker som sliter med rus og andre psykiske helseproblemer.
- Oppfordre kommuner til å tilrettelegge for at de som leier kommunale boliger på sikt skal kunne eie boligen sin, såkalt «leie-til-eie».
- Opprette kommunale tomteselskap som kan frigjøre tomter for kommunale boliger og fremme sosial boligbygging.
- Øke statlige tilskudd til bygging av kommunale boliger.
- Sikre mer trygghet og forutsigbarhet for leietakere av kommunale boliger.

Bokvalitet og bærekraft

Om vi skal sikre at bolig blir et velferdsgode for alle, må vi bygge flere boliger. Da må vi sørge for at boliger blir bygd bærekraftig, slik at vi ikke belaster miljøet. Vi har enorme klimautslipp å hente ved å stille krav om utslippsfrie bygg- og anleggsplasser, rive færre bygg og mer ombruk av materialer. I tillegg mener AUF at vi bør satse mer på energieffektivisering og bygge flere plusshus, som produserer mer energi enn de bruker.

Vi er også nødt til å ha fokus på bokvalitet. Vår løsning til utfordringene i boligpolitikken kan ikke være å begrense førstegangskjøpere og vanskeligstilte til små boliger og trange forhold. Vi ønsker å innføre en nasjonal leilighetsnorm basert på modellen i Oslo, og sikre at alle nybygg er universelt utformet.

For å kunne sikre god bokvalitet har forskning vist at det er viktig at en god inkludering av arkitektonisk kvalitet er med på å sikre et tryggere forhold til omgivelsene sine. Da må veggene mellom plankontorene og bygningskontorene i kommunene rives, så det blir enklere å få arkitektonisk innspill fra første time. Dette vil være med på å skape en større inkludering av arkitekter slik at de ikke blir hemmet av planvedtak og sikre gode arkitektoniske bygg.

AUF vil:

- Innføre en nasjonal leilighetsnorm basert på modellen i Oslo, som sier at det ikke skal bygges boliger på under 35 kvadratmeter.
- Sikre at alle nybygg skal være universelt utformet.
- Gi mer midler til Enova for å energieffektivisere eksisterende bygg.
- Velge løsninger og byggevarer som gir lave utslipp i et livsløpsperspektiv. Ombruke flere materialer i restaureringsprosjekt og i nybygg.
- Sette krav om utslippsfrie bygge- og anleggsplasser.
- Satse mer på plusshus, altså bygninger som produserer mer energi enn de bruker, også for boliger.
- Inkludere arkitekter i alle nye utbyggingsprosjekter.

Studentboliger

For at det fortsatt skal være fint å studere rundt omkring i landet må vi sikre studentene gode studentboliger. Studentboliger er et konkret og målrettet virkemiddel for å sikre lik rett til utdanning. Studentøkonomien kan være trang og derfor er det viktig at studentboligene ikke kommer i hendene på bolighaier som fører til at man får mindre rom for høyere priser og dårlig standard. Derfor må det legges til rette for at det skal bygges nye studentboliger som ikke ruinerer studentene og gir dem en verdig studenttilværelse.

Økningen i antall studieplasser, samt økt internasjonalisering av norske studiesteder, må følges av en tilsvarende satsing på studentboliger. Vi bør sette et mål om at det skal oppnås 20% dekningsgrad av studentboliger innen 2025, med mål om 25% på sikt. Dette skal gjøres gjennom en effektiv, miljøvennlig og bærekraftig prosess. I tillegg skal det legges til rette slik at studentene som leietakere skal få hjelp med opplysninger og juridisk veiledning rundt sine rettigheter.

AUF vil:

- Fjerne eiendomsskatt på studentboliger.
- Det skal oppnås 20% dekningsgrad av studentboliger innen 2025, med mål om 25% på sikt.
- Staten må bevilge midler for å bygge minst 3500 studentboliger i året.
- At det skal strebes mot at alle nye studentboliger skal være nullutslipps- eller plussbygg.
- At alle nye studentboliger skal bygges på utslippsfrie byggeplasser. Studentenes bo- og pendlebehov må være en del av byplanleggingsprosesser.
- Ha et tilstrekkelig antall universelt utformede studentboliger.
- Definere studentboliger som et eget arealformål i Plan- og bygningsloven.
- Øke tilskuddsrammen for studentboliger.
- At kommunen og fylkeskommunen skal tilrettelegge for en effektiv og enklere prosess for studentboligbygging.
- Innføre en ordning så leietakere kan få hjelp med opplysninger og juridisk veiledning rundt sine rettigheter.

- Sertifisering av utleiere slik som «Nyt Norge» er for mat, så vi sørger for kvalitetssikring av både bolig og utleier.
- Styrke leietakers rettigheter gjennom endringer i husleieloven.

Sentralstyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomiteen for politiske uttalelser

Forslag 15

Forslagsstiller: AUF i Trøndelag

Et demokrati for alle

Norge har i dag en arvelig monarkisk styreform. Dette betyr at posisjonen som Norges formelle statsoverhode holdes av noen som har arvet denne posisjonen, ikke av noen som har blitt gitt den gjennom demokratiske valg. For oss i AUF er det et grunnleggende demokratisk prinsipp at alle posisjoner i demokratiet skal kunne oppnås av alle innbyggere, uansett familie, religion, eller etnisitet. Dette prinsippet er stikk i strid med dagens monarki.

Monarkiet har røtter tilbake til en tid med autoritært styre. Det er et symbol på en tid med store klasseskiller og liten grad av frihet. AUF mener det er paradoksalt at det moderne demokratiet Norge fremdeles har en slik forhistorisk styreform, samtidig som vi ønsker å fronte verdier som demokrati, frihet og like muligheter for alle. Dersom vi har et ønske om å stadfeste Norges posisjon som en leder innenfor demokrati, stabilitet og frihet kan vi ikke opprettholde utdaterte strukturer hvor makt og innflytelse baseres på familienavn, fremfor verdier, kompetanse og demokratisk vilje.

AUF:

- Er prinsipielt mot monarkiet
- Vil se på muligheten for å innføring av republikk som styreform i Norge, med sikte på å vedta en republikansk styreform så fort som mulig

Sentralstyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomiteen for politiske uttalelser

Forslag 16

Forslagsstiller: AUF i Trøndelag

Forsvars- og sikkerhetspolitikk i en ny tid

Da Russland invaderte Ukraina for snart to år siden våknet samtlige europeiske land opp. Finland og Sverige gjorde slutt på flere tiår med nøytralitet, og andre land som Norge iverksatte en enorm opprustning av Forsvaret. Hvorvidt norsk sikkerhet blir tatt på alvor kan ikke avhenge av internasjonale konflikter og spenning. Dette er et område fellesskapet vårt blir nødt til å prioritere enda ytterligere, og det fortjener en kontinuerlig politisk diskusjon. I 2014 ble NATOs medlemsland enige om at de nasjonale forsvarsbudsjettene skulle tilsvare minst to prosent av BNP innen 2024. Det er riktig at alle medlemslandene forplikter seg til å bidra med det de kan. Norge ligger dessverre bak målet, og kommer trolig ikke til å nå det før i 2026. Situasjonen er alvorlig, særlig sett i lys av at Forsvaret i årevis har rapportert om utfordringer knyttet til blant annet dårlig infrastruktur og mangel på utstyr og personell. Trøndelag og Nord-Norge er to av Forsvarets aller viktigste landsdeler. Det blir trolig enda synligere, når både Finland og Sverige trer inn i NATO. Dessverre er standarden på veier, jernbane, transport og annen infrastruktur i disse landsdelene såpass dårlig, at Forsvaret ikke kan belage seg på det. Det er også et stort problem at Forsvaret sliter med å rekruttere og beholde nødvendig personell, noe som bare blir forverret av befolkningsendringer i de nordligste landsdelene. For å løse disse utfordringene må Forsvaret ha et tett samarbeid med de sivile lokalsamfunnene, og ikke minst politisk handling.

Klimakrisen er vår tids største utfordring, og vi står overfor en enorm omstilling. Storstilte klimaendringer vil føre til en større knapphet på ressurser, som skaper mer krig og konflikt i verden. I en urolig verden er det viktig at norsk forsvars- og sikkerhetspolitikk tilpasser seg deretter, og at man har en plan for hvordan man kan håndtere sikkerhetstrusler som vil oppstå av klimaendringene. Det er også viktig at Norge bruker sin rolle i NATO til å fremme økt internasjonalt samarbeid om klima, for å forhindre økt krig og konflikt. I tillegg må vi redusere klima- og miljøavtrykket i forsvarssektoren.

AUF vil:

- Verne om norsk NATO-medlemskap.
- Videreføre NATOs mål om å bruke minst to prosent av BNP på Forsvaret.
- Investere mer i veier, jernbane, kollektivtransport og annen infrastruktur som er kritisk for Forsvaret og norsk sikkerhet.
- Satse mer på lokalprodusert og norsk mat i Forsvaret.
- Reversere og motvirke privatisering av renhold og andre tjenester i Forsvaret.
- Utarbeide en personellstrategi for å rekruttere og bevare nødvendig personell i Forsvaret.
- Ha en pensjonsordning og arbeidsforhold som sikrer at Forsvaret beholder ansatte og kompetanse så lenge som mulig.
- Jobbe for en høyere kvinneandel, og slå hardere ned på seksuell trakassering i Forsvaret.
- Føre en aktiv bolig- og distriktpolitikk som motvirker fraflytting i Trøndelag og Nord-Norge, herunder Øst-Finnmark spesielt.
- Styrke det sivil-militære samarbeidet, i for eksempel skolen, idretts- og kulturlivet, for å gjøre Forsvaret til en mer naturlig del av hverdagen i lokalsamfunnet.
- Fremme økt sivil kunnskap om beredskap og sikkerhet knyttet til eventuelle kriser.
- Opprette en handlingsplan som tar for seg hvordan vi kan håndtere trusler som klimaendringer kan påføre norsk forsvar og sikkerhet, særlig i Arktis.
- At Norge skal bruke sin rolle i NATO til å styrke internasjonalt samarbeid om klima.
- Kutte utslipp innen forsvarssektoren, samtidig som man opprettholder og styrker den operative evnen.

Sentralstyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomiteen for politiske uttalelser

Forslag 17

Forslagsstiller: AUF i Østfold

Den revitaliserte arbeidslinja

Det har alltid, og vil alltid lønne seg å jobbe. Å jobbe gir ikke bare økonomisk trygghet. Gjennom arbeid får du sosiale fellesskap. At det lønner seg å jobbe betyr ikke at det skal straffe seg å måtte stå uten arbeid. Å øke ytelsene og ha et mål om at hele befolkningen i arbeid er ikke en motsetning.

Den gamle arbeidslinja har røtter i Arbeiderpartiets kamp mot 1930-tallets fattiglover og bruken av tvang mot arbeidsløse. Den bygde på at vi ønsker å forsørge oss selv, men trenger et sikkerhetsnett og trygghet i tilfeller hvor vi ikke klarer det. Den gamle arbeidslinja bygde på tanken om at vi skulle gi etter evne, og få etter behov. Den var en forutsetning for det ideologiske bakteppet bak den norske velferdsstaten.

Arbeidslinja bygde på en tro og tillit til folket om at vi alle ville det beste for fellesskapet.

Dagens arbeidslinje har røtter i fattiglovene. Dagens arbeidslinje bygger på en tanke om at trygdesøkere bare kommer seg ut i arbeid dersom de får dårligere og lavere stønader. Dagens arbeidslinje bygger på en mistillit til noen av samfunnets svakeste. Dagens arbeidslinje ser ikke arbeidsløshet som en systemfeil, men snarere som et personlig ansvar. Den bygger på at det er den enkeltes vilje, ikke evne, som svikter. Dagens arbeidslinje har gjeninnført skammen ved å være arbeidsløs. Vi kan velge å stå fast på dagens arbeidslinje med røtter i gammel overklassetenkning eller vi kan finne tilbake til dens røtter. Arbeidslinja er ikke lenger hva den engang var, og det er vårt ansvar å endre dette.

Det vil alltid lønne seg å jobbe, men det skal ikke straffe seg å måtte stå utenfor arbeid. Fremtidens arbeidslinje, arbeiderbevegelsens arbeidslinje, skal basere seg på tillit. Den skal gi trygghet og ivareta dem som ikke kan jobbe. Vår viktigste oppgave er å sikre en fremtidsrettet arbeidslinje for fremtiden. En arbeidslinje som ikke straffer mennesker som må stå utenfor arbeid. En arbeidslinje som lar trygdemottakere kombinere trygd og arbeid etter kapasitet.

For å sikre en bærekraftig arbeidslinje må de som i dag står ufrivillig utenfor arbeidslivet hjelpes inn igjen i arbeid. Vi må ha et arbeidsliv som ser enkeltmennesker som individer og tilpasser seg den enkelte. Arbeidslivet må tilpasses slik at vi ikke trenger å være helt friske for å være delvis i jobb. Det er også en forutsetning at vi fører en arbeidslivspolitikkk hvor vi sikrer at ingen blir syke av å være på jobb. Vi trenger trygge, gode og moderne arbeidsplasser. På samme tid må vi ha med oss at ikke alle har mulighet eller kapasitet til å jobbe, og også disse må ivaretas gjennom stønader og tilskuddsordninger som er til å leve av, og som ikke viderefører historisk skam.

Forventningen om at den enkelte skal hjelpes inn i jobb skal ikke gå på bekostning av den nåværende situasjonen. Står en i dag utenfor arbeidslivet er ikke dette en unnskyldning for å opprettholde lave stønader og dårlige ordninger. Vi kan ikke basere velferdssystemet på mistillit mot samfunnets svakeste. Velferdsstaten skal hjelpe hele samfunnet i dag, i morgen, og i fremtiden. Motivasjonen bak arbeidslinja skal ikke basere seg på at det ulevelig å stå utenfor arbeid, men snarere at det å bidra inn i vår felles velferdsstat gir en følelse av solidaritet og fellesskap. Alle virkemidler må tas i bruk, stønader må være til å leve av og økes i tråd med den økonomiske situasjonen i samfunnet for øvrig.

Arbeidslinja skal fortsatt være førende i norsk politikk, men for at dette skal kunne fortsette må den revitaliseres. Vi må gjenetablere tilliten til enkelte. Vi er avhengige av både systemer og politikere som ser enkeltindivider som en investering for fremtiden, ikke en ren utgiftspost. God sosialpolitikk, er ikke bare en utgiftspost. God sosialpolitikk er nemlig en investering i et godt samfunn. Ønsker vi at alle skal bidra inn i fellesskapet, må fellesskapet stille opp for alle. Da trenger vi ny en sosialpolitikk og den tradisjonelle arbeidslinja.

Sentralstyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomiteen for politiske uttalelser

Forslag 18

Forslagsstiller: AUF i Østfold

Arbeid til alle er jobb nummer en

Arbeid til alle er alltid jobb nummer én for LO og arbeiderbevegelsen. Et arbeid å gå til og en lønn å leve av, er grunnleggende menneskerettigheter og selve grunnlaget for den jobben vi i arbeiderbevegelsen utfører. Vi vet viktigheten av at alle har en jobb å gå til, og, ikke minst, at alle har det trygt og trives på jobb. Både den faglige og den politiske delen av arbeiderbevegelsen har gjennom årtier sikret arbeidstakere gode lønns- og arbeidsvilkår. Sterke fagforeninger sikrer folk trygghet på jobb, gode arbeidsvilkår, og gode lønninger. Ikke bare for den enkelte arbeidstaker, men for samfunnet som helhet er høy sysselsetting og høy organisasjonsgrad viktig; høy grad av organisering i et samfunn sikrer blant annet et mer produktivt arbeidsliv. Derfor mener vi i AUF i Østfold at vi må sikre arbeid til alle, og at en størst mulig andel av arbeidstakerne skal være organisert i ei fagforening, for å sikre arbeidstakerne større innflytelse over egen arbeidshverdag.

Arbeid til alle har alltid vært vår jobb nummer en. Arbeid skaper verdier for velferdsstaten og trygghet for den enkelte. Ingen i samfunnet tjener på at mennesker er arbeidsledige. Vi skal spesielt rette fokuset mot de som står utenfor arbeidslivet, og legge til rette for muligheten til å komme tilbake eller inn i jobb. Samtidig skal vi også ha et tydelig fokus for å sikre arbeidernes rettigheter. Vi ser i dag at innvandrere og unge ofte er de som står utenfor arbeidslivet, og en viktig prioritet for AUF i Østfold er at alle har en jobb å gå til som innebærer hele, faste stillinger. Arbeiderbevegelsen står sammen om de viktigste sakene, og vi setter foten ned mot høyresidens angrep på fellesskapet gjennom svekkede rettigheter for arbeidstakere, fagforeningsknusing og uthuling av arbeidsmiljøloven som truer det organiserte norske arbeidslivet. Det fagpolitiske samarbeidet har og er derfor en viktig prioritet for arbeiderbevegelsen. I en tid hvor vi ser færre organiserer seg, må AUF sette et tydelig mål om å snu denne trenden. AUF i Østfold skal derfor gå i bresjen for å sikre det fagpolitiske arbeidet.

Sentralstyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomiteen for politiske uttalelser

Forslag 19

Forslagsstiller: AUF i Østfold

Borgerlønn

Automatisering er en tikkende bombe. Det er estimert at 1.1 millioner norske jobber vil forsvinne innen seks år (2030). Vi burde derfor starte så snart som mulig med å utføre prøveordninger for å forberede oss og skaffe gode erfaring på mulige løsninger hvis det mest alvorlige utfallet rammer oss, hvor massearbeidsløshet rammer store grupper lavt utdannede arbeidere som vil ha vansker med å komme seg inn på arbeidsmarkedet igjen. Nettopp dette utfallet fremhever blant annet Jernbanedirektoratet i sin rapport Fremsyn 2050 som sannsynlig (se punkt 6.2.4). Borgerlønn er en betingelsesløs garantert grunninntekt uten krav til gjenytelse eller behovsprøving. Den er individuell og universell. Innføringen av en borgerlønn vil være et viktig ledd i reduksjonen av fattigdom og økte forskjeller. Borgerlønn vil også ha positive effekter på muligheten til å delta i frivillig arbeid, og gjør det lettere for unge å velge utdanning. Det vil fremdeles lønne seg å arbeide, men folk får større frihet til å realisere egne ideer og skape egne arbeidsplasser. Alle skal ha like muligheter i livet, uansett bakgrunn. Innføringen av borgerlønn vil være et viktig ledd i dette arbeidet.

AUF ønsker:

- Innføre et prøveprosjekt om borgerlønn innen 2028.
- Støtte forskningsprosjekt om automatiseringens konsekvenser overfor arbeidsmarkedet, med særlig fokus på arbeidstakerne i transportindustrien.

Sentralstyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomiteen for politiske uttalelser

Forslag 20

Forslagsstiller: AUF i Østfold

Minstelønn

Minstelønn har fungert godt i land som lider med konsekvensene av knuste arbeiderbevegelser. EU-direktivet om minstelønn er viktig for å heve en ellers uverdigg levestandard i fattigere land i Europa. Minstelønn fungerer også godt i svakere økonomier for å sikre en leveligg lønn og at ingen utsettes for sosial dumping. Vi vet at et fast gulv for lønnsnivået vil kunne gi useriøse arbeidsgivere et insentiv til å nå bunnen i kappløpet om lønn.

Den grunnleggende utfordringen i Europa handler om å sikre alle rett til å organisere seg, forhandle frem tariffavtaler og en anstendig lønn. Det foreslåtte direktivet vil ikke bidra til dette. En minstelønn vil øke levestandarden her og nå, og i tiden fremover, og kommer til å hjelpe Europas svakeste økonomier. Vi vet at et godt trepartssamarbeid og den nordiske modellen gir en stødig og trygg lønnsvekst både nå og i fremtiden. Nordisk fagbevegelse og arbeidsgiverorganisasjoner har stått sammen om å si nei til EUs direktiv om minstelønn. AUF i Østfold støtter denne kampen.

EU-direktivet er ikke tenkt for å hjelpe Norske arbeidere, men er en hjelpende hånd til de som har minst i Europa. En lovbestemt minstelønn er kun nødvendig når fagbevegelsen er svak og ikke lenger har makt til å sikre anstendige arbeidsvilkår. Derfor, for å verne om våre fagforeningers integritet og styrke, og ikke minst norsk selvstendighet, er det avgjørende at vi sier nei til EU-direktivet om minstelønn.

AUF vil:

- At Norge sier nei til EU-direktivet om minstelønn og fortsetter med den nordiske modellen.

Sentralstyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomiteen for politiske uttalelser

Forslag 21

Forslagsstiller: AUF i Østfold

Et progressivt skattesystem

Maktforskjellene i samfunnet kommer til uttrykk gjennom velferdsstatens organisering og innhold, og i hvilken grad den er finansiert gjennom et rettfærdig og omfordelende skattesystem. Målet med det norske skattesystemet er å omfordele samfunnets ressurser så vi kan satse på fellesskap og fellesgodene i den norske velferdsstaten. Det er omfordelende fordi de med høyest inntekt og formue, som på grunn av sin økonomiske situasjon har kapasitet til å bære et større ansvar for den øvrige befolkningen, betaler høyere skatt. Velferdsstaten bygger på ideen om at vi skal gi etter evne og få etter behov. Når enkelte grupper i samfunnet ikke får sine grunnleggende behov dekket må det forstås som et uttrykk for at de mangler makt til å påvirke velferdsstatens utforming og innhold. Velferdsstaten er alltid under utvikling og alltid under angrep. Vårt mål er en raus og human velferdsstat. Skattesystemet sikrer et sikkerhetsnett av universelle og rimelige velferdstjenester til alle, for å sørge for at ingen faller i fra, og for å minske forskjellene i samfunnet.

Velferdsstatens hovedoppgave er å utjevne forskjeller og sørge for like muligheter for alle. Vi vet at hvis vi gir alle en mulighet til å bidra og delta, skaper vi ikke bare et rettfærdig, men også et velfungerende samfunn. Den norske velferdsstaten har vært en pilar og et utopisk holdepunkt for mange venstreorienterte politikere verden over. Denne stillingen har de siste tiårene blitt svekket, og svekkes stadig. De økende forskjellen i samfunnet, og manglende effektive tiltak til å motvirke disse gjennom politikk og velferdsstaten, har svekket tilliten og troen på Arbeiderpartiet som et folkeparti, og venstresiden i norsk politikk som handlekraftig. Der motivet bak den nordiske velferdsstaten bygde på sosial tillit og økonomisk likhet og like muligheter har dette fokuset blitt svekket etter hvert som norsk politikk har trukket mot høyre. Når forskjellene øker synker også den generelle tilliten i befolkningen. Skal tilliten gjenbygges, må velferdsstaten styrkes, og gjenerobre sin stilling i global forstand.

Et velfungerende skatte- og velferdssystem er vitalt for dette. For å nå målet om et godt sosialdemokratisk samfunn, må dagens skattesystem tilpasses. En

modernisering av skattesystemet som treffer dagens behov og tilstand vil bidra til å danne finansieringsgrunnlag for de neste store velferdsreformene i Norge.

Skal velferdsstaten kunne møte morgendagens utfordringer, er vi helt avhengig av at alle igjen bidrar etter behov. Vi er avhengig av at det blir mer åpenhet knyttet til hva vår skatter går til, og vi er helt avhengige av å gjenreise fellesskapsfølelsen og gleden av å bidra til fellesskapet. Derfor mener vi at det er på tide at Norges mest ressurssterke bidrar mer enn de gjør i dag, blant annet ved å gjeninnføre en skatt på arv.

AUF vil:

- Innføre nye nivå i toppskatten, hvor all inntekt over to millioner skattlegges minst 60%. Deretter øker nivået med 5%-poeng per ny million til en ny toppskatt er nådd på 75%. Skatten slår i kraft hver påbegynt million (Inntekter mellom to og tre millioner skattlegges med 60%, inntekter mellom tre og fire millioner skattlegges med 65%, osv.).
- Senke skattene for de med de laveste inntektene.
- Etablere en ny praksis hvor hver enkelt borger får en oversikt over hva skattepengene har gått til i selvangivelsen.
- Innføre skattereformer for arveskatt, eiendomsskatt, utbytteskatt, exit-skatt, og formuesskatt.

Sentralstyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomiteen for politiske uttalelser

Forslag 22

Forslagsstiller: AUF i Østfold

Gjeld og inkasso

Det skal være et prinsipp at ingen skal ta opp gjeld de ikke kan eller har muligheten til å betjene, og at flere kan klare å betale ned den gjelden de har pådratt seg. Vi ser at mange får uforholdsmessige store krav på grunnlag av mindre beløp. Dyrtiden merkes for mange i at antall inkassosaker nå øker. Det finnes ikke gode begrunnelser for at et lite krav skal fordoble eller mangedoble seg på kort tid. Ingen skal kunne tjene seg rike på at andre av ulike årsaker ikke har muligheten til å betale egne regninger.

I dag betaler norske skyldnere inntil 62 ganger mer enn svenske skyldnere. Dette får ofte som konsekvens at lånet blir uhåndterlig for dem som sliter med høy gjeld eller underliggende sosiale problemer. Det offentlige tar regningen for nedsatt yrkesdeltagelse, helseproblemer og sosiale stønader. Vi ønsker en endring i inkassosystemet som gir en mer rettferdig og håndterlig inndrivelse av gjeld, med konkrete tiltak for å hindre at flere havner i gjeldsfeller.

AUF vil:

- Forby andre lokketilbud for å ta opp usikret kreditt.
- Utvide gjeldsregisteret slik at det inneholder all gjeld.
- Innføre rentetak på forbrukslån og kreditt for forbrukere.
- Styrke Finanstilsynets rolle som kontrollorgan for inkassobransjen.
- Få ned nivået på maksimalsatsene som kan drives inn i forbindelse med inkassovirksomhet.
- Sikre at forbrukslånsbankene ikke kan selge forfalte forbrukslån og heller ikke benytte det offentlige innkrevingsapparatet hvis de ikke kan dokumentere at kravene for å innvilge lån var oppfylt.
- Utrede en nedre grense for krav som kan tvangsinnføres gjennom tvangssalg av fast eiendom eller borettslagsandel, eller en regel om at det må være et vilkår om forholdsmessighet mellom behandlingen og kravets størrelse.

- Endre reglene for tvangsinndrivelse slik at det åpnes for at namsmannen kan avvise bagatellmessige krav.
- At Norge må fortsette arbeidet for at illegitim gjeld slettes både i Norge og internasjonalt. Norge må bidra til å opprette en multilateral gjeldshåndteringsmekanisme under FN, for å løse statlige gjeldskriser på en mer effektiv og rettferdig måte.
- Innføre forbud mot reklamer for kredittselskaper, med spesifikt fokus på medier rettet mot barn.
- Innføre forbud mot reklamer for nettkasinoer.
- Forby nettstedet som opererer i Norge, og hovedsakelig retter seg mot forbrukere, å ha nedbetaling eller utsatt betaling som standardvalg. Direktebetaling skal være standardvalg med mulighet til utsatt betaling eller nedbetaling.
- Gjøre det vanskeligere å åpne kredittkort.
- Sette et lavt makstak på usikret gjeld for forbrukere.

Sentralstyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomiteen for politiske uttalelser

Forslag 23

Forslagsstiller: Sentralstyret

Kampen mot ungdomskriminalitet

Etter pandemien har det vært en alvorlig økning i kriminalitet begått av unge. Spesielt stor er økningen blant unge under 15 år. I 2023 ble 217 unge under 18 registrert med fire eller flere anmeldelser - nesten en dobling fra året før.

Skal vi bekjempe ungdomskriminalitet, må vi forstå driverne av den. Selv om unge med innvandringsbakgrunn er overrepresentert i statistikken, er den største fellesnevneren en oppvekst i fattigdom. 2 av 3 av alle innsatte under 18 år har levd under fattigdomsgrensa før fengsling. Barn og unge som begår kriminalitet har en enorm opphopning av levekårsutfordringer. De kommer oftere fra hjem med rus, vold, ustabile boforhold og fraværende voksenpersoner. Samtidig har de oftere psykiske problemer de ikke har fått hjelp med, og mislykkes i en skole som ikke følger dem opp.

Det er fellesskapets ansvar at unge faller på utsiden av samfunnet, og havner i kriminelle løpebaner. De må fellesskapet stille opp for. AUF vil alltid møte utenforskap med hjelp før straff. Noen barn og ungdommer begår likevel så alvorlige kriminelle handlinger at samfunnet må reagere. Da må reaksjonen komme raskt, og skape endring hos den enkelte. Det krever et samarbeid mellom et fellesskap som skal stille opp, og ungdom som tar ansvar for egne handlinger.

Forebygge

For AUF er det bærende prinsipp at fellesskapet aldri gir opp enkeltmennesket. Det finnes ingen samfunn som har lyktes i kampen mot kriminalitet med strengere straffer. Det viktigste vi kan gjøre for å bekjempe ungdomskriminalitet er å forebygge. Alle fellesskapets ressurser må mobiliseres for at unge ikke faller utenfor, og inn i klørne på kriminelle gjenger. Der har kommunene det største ansvaret, og må ha nok midler til alt fra å styrke laget rundt elevene på skolene, til å legge tilrette for fritidsaktiviteter alle kan delta på, og oppfølgingsteam rundt unge som faller fra.

AUF vil:

- Legge fram en opptrappingsplan for bredden i det forebyggende arbeidet.
- Styrke SLT, modellen for samordning av det forebyggende arbeidet mellom politi, kommune, frivillighet og andre partnere.
- Styrke oppfølgingstjenesten, og utvide målgruppen til ungdom mellom 16 og 24 år i hele landet.
- Sikre alle barn og unge tilgang på en gratis fritidsaktivitet.
- Ansette flere lærere og voksenpersoner i grunnskolen og videregående for å sikre tett oppfølging av alle elever.
- Øremerke midler til sommerjobber i kommunene, og legge til rette for flere deltidsjobber for unge under 18 år.

Reagere og reparere

Alt for ofte løftes debatten om strengere straff som virkemiddel, uten en debatt om innholdet i straffen. Målet med fengselsstraffen er å trygge samfunnet, og sikre at alle som soner ferdig får en ny sjanse i livet etter soning. Strengere straffer, lavere

kriminell lavalder og lengre fengselsopphold er lettvinde løsninger som ikke bidrar til færre lovbrudd. Tvert imot kan det føre til stigmatisering, rekruttering til kriminelle gjenger og bitterhet mot fellesskapet.

For å oppnå målet om en straff som endrer, må reaksjonen på lovbruddene komme raskt. Samtidig må straffen gi nye muligheter til å skape seg et bedre liv etter soning. Det er krevende å oppnå med en Kriminalomsorg i krise med få ansatte, dårlig økonomi og større oppgaver. AUF vil styrke Kriminalomsorgen, og gi ansatte større muligheter til å møte og jobbe med unge innsatte. Fellesskapet skal stille opp for unge i fengsel, samtidig som det stilles tydelige krav til den innsatte. Derfor vil AUF innføre en fullføringsplikt for unge innsatte som ikke har bestått videregående, og arbeids- og studieplikt som vilkår for unge som prøveløslates.

AUF vil:

- Innføre en fullføringsplikt for alle innsatte under 25 år som ikke har fullført videregående skole, som stiller krav til fullføring på normert tid mot at det tilrettelegges for under soning.
- Innføre arbeids- eller studieplikt for alle under 25 år som prøveløslates som har studiekompetanse eller fagbrev. Studieplass eller jobb skal tilbys innsatte i det de prøveløslates.
- Utvide satsingen på nærpoliti i bydeler der det trengs, og styrke rammen til politidistriktene med de største byene.
- Etablere hurtigdomstoler for unge lovbytere.
- Styrke Konfliktrådet og i større grad bruke det overfor unge under 15 år.
- Utvide bruken av fotlenke for straffedømte under 18 år.
- Etablere trygghetshus som et bo- og rehabiliteringstiltak overfor unge under 15 år som begår alvorlig kriminalitet.
- Beholde en kriminell lavalder på 15 år. Barn under 15 år skal ikke møtes med strafferettslige virkemidler.
- Doble kapasiteten i ungdomsenhetene i Kriminalomsorgen.
- Styrke bemanningen i Kriminalomsorgen og gjenreise programvirksomheten i fengslene.
- Øremerke midler til å opprette ungdomsteam i alle store fengsler.

- Etablere egne fengsler for sårbare innsatte mellom 18 og 24, som målretter seg mot førstegangssonere og innsatte overført fra ungdomsenhetene..

Sentralstyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomiteen for politiske uttalelser

Forslag 24

Forslagsstiller: Sentralstyret

Et troverdig forsvar av Norge

Verden er i ferd med å bli et urolig sted. De siste årene har vist at ideen om evig fred ikke er noen selvfølge. I tro på alle menneskers gode intensjoner har norsk forsvarspolitikken de siste tiårene vært preget av dyp fred-tankegang med base i alliert samarbeid. Denne illusjonen brast da Russlands okkupasjonshær angrep sitt naboland Ukraina. Siden 24. februar 2022 har ukrainske menn, kvinner og barn lidd som følge av vårt naboland Russlands stormaktspolitikk. Kun heltemodig forsvar av egne grenser, byer og mennesker samt vestlig støtte har holdt Russland fra å ta Kyiv. Invasjonen av Ukraina er et brudd med internasjonale lover, og er et direkte angrep på våre demokratiske verdier og rettigheter. For oss i Norge må krigen være en påminnelse om en ny tid. AUF må være kompromissløse i møte med okkupasjonsmakter, enten de er i våre nærområder eller ute i verden.

Gamle ideer har våknet til live, og fascismen har igjen kommet frem i lyset. Over hele verden ser aspirerende diktatorer til Putin, men også til Donald Trump, Jair Bolsonaro, Marine Le Pen og Viktor Orban. Ytre høyre tar plass i nasjonalforsamlingen stadig flere steder i Europa. Autoritære krefter truer selve fundamentet til våre demokratier, og det foregår en kamp mellom demokrati og tyranni.

AUF ser med stor bekymring på Kinas ambisjoner for Taiwan. Sammen med krigen i Ukraina og et USA på randen av sammenbrudd, utgjør disse tre farene de største truslene også for Norges sikkerhet. For første gang i moderne tid kan vi ikke ta våre amerikanske alliertes sikkerhetsgarantier for gitt. En ny sikkerhetspolitisk situasjon i Europa tvinger også Norge til å tilpasse seg den nye verden. Det betyr å sikre et

troverdig forsvar av våre egne grenser, vårt eget land og vårt eget demokrati med en opprustning for fred.

Forsvaret trenger nok norske menn og kvinner til å sikre vårt land. Da må antallet vernepliktige i årene som kommer økes betydelig. I Forsvaret møtes unge mennesker på tvers av sosial og kulturell bakgrunn. Det er en av de siste store fellesskapsarenaene der nordmenn lærer viktigheten av å kjempe for noe større enn seg selv. Gjennom førstehånds kjennskap til det norske Forsvarets fredstankegang, kan forsvar av Norge baseres på nordmenn. Et troverdig forsvar vil koste fremover, men det vil koste mer å ikke prioritere det i årene som kommer.

Folkets brede støtte til økt innsats i Forsvaret på alle områder avhenger også av at Forsvaret viser seg tilliten verdig. Med både økonomiske og menneskelige ressurser tyngre inn i forsvarssektoren fremover, forplikter det Forsvaret selv til å vise at ressursene brukes på riktig måte, økonomisk og holdningsskapende. AUF mener det er helt avgjørende for vår forsvarsevne at likestillingen og kjønnsarbeidet i Forsvaret styrkes betydelig i takt med økt menneskelig innsats i Forsvaret.

AUF tror på at Norge kan forsvare seg selv, og står derfor fast på at det i Norge skal være norske folkevalgte som bestemmer. Det må derfor ikke være permanente utenlandske baser på norsk jord. Alliert øvingsaktivitet skal ikke utføres øst for 24. lengdegrad. Atomvåpen må heller ikke utplasseres eller på andre måter brukes til å avskrekke på våre vegne. Et troverdig norsk forsvar er et forutsigbart norsk forsvar som følger internasjonale spilleregler uten å bidra til økt konflikt og spenning.

I takt med Russlands økende trusler mot den demokratiske verden, må Norge samarbeide med NATO for forsvaret av Europa. Våre allierte i NATO er vår viktigste sikkerhetsgaranti for forsvaret av Norge. Norge må derfor også øke samarbeidet med Sverige og Finland. Utstyr, materiell og mannskap må raskt kunne forflyttes i vest-øst-aksen, og de nordiske landene må kunne operere tett sammen i en krise.

AUF vil:

- Sikre et troverdig norsk forsvar fundert på allmenn verneplikt og ansettelse av norske menn og kvinner.

- Videreføre basepolitikken og si nei til permanente utenlandske baser på norsk jord
- I opprustningen av det norske Forsvaret i fremtiden skal sikkerhetspolitiske hensyn være førende
- Fortsette arbeidet for å forsvare folkeretten og de internasjonale reglene i krig
- At Norge skal signere FNs atomvåpenforbud og bidra til gjensidig nedrustning i verden
- At Norge fortsatt skal være medlem av NATO som vår viktigste sikkerhetspolitiske garanti
- At NATO skal være en forsvarsallianse, ikke en angrepsallianse.
- Øke forsvarssamarbeidet med de nordiske landene gjennom økt øvingsaktivitet på tvers av landegrensene
- At alliert øvingsaktivitet ikke skal utføres øst for 24. lengdegrad
- Sikre at det norske forsvaret kan rekruttere og beholde de mennene og kvinnene som behøves både på kort og lang sikt.
- Sikre gode arbeidsvilkår, utdanningsmuligheter, lønn og pensjoner for de ansatte i Forsvaret
- Styrke den norske totalforsvarevnen
- Sikre at den norske totalberedskapen er bedre rustet for krisesituasjoner.
- Styrke det norske Cyberforsvaret, og øke beredskapen rundt sentral norsk infrastruktur
- Sørge for økt kapasitet til alliert mottak og transport i vest-øst-aksen.
- Samordne innkjøp og investeringer i våpen og materiell med våre nordiske naboland.
- Øke støtten til Ukrainas frihetskamp. Sørge for at avkastning på norsk olje og gass bidrar til gjenoppbygging og forsvar av Ukraina.
- Sikre at investeringer i vei, bane og havneanløp ses i sammenheng med norsk forsvarspolitik
- Styrke og øke kapasiteten til Heimevernet.
- At norske beredskapslover skal spesifisere hva som skal forstås som en krise for å unngå misbruk i feil hender.
- Øke norsk selvforsyning av livsnødvendig mat, medisin og materiell til en fremtidig krisesituasjon.

Sentralstyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomiteen for politiske uttalelser

Forslag 25

Forslagsstiller: Sentralstyret

Demokrati på tilbakegang

Vi er nå i det syvende året på rad der flere land opplever demokratisk tilbakegang enn forbedring. Over 3,5 milliarder mennesker lever i land der demokratiet er i tilbakegang.

Fellesnevneren i mange land, uavhengig av politisk situasjon, er at tilliten til demokrati som styringsform svekkes, samtidig som mange opplever dårligere levekår og økende ulikheter. Dette har svekket demokratiets evne til å innfri folkets forventninger. Kombinert med autoritære krefter som søker makt, er det vanlige folk som rammes hardest.

Russland/Ukraina

Samtidig som demokratier verden over opplever tilbakegang og press på demokratiske verdier, fortsetter Russlands folkerettsstridige invasjon av Ukraina.

AUF vil:

- Videreføre og styrke Nansen-programmet for Ukraina, også etter programmets slutt i 2027.
- Fortsette å sende våpen, jagerfly og annet militært utstyr til Ukraina
- Være en pådriver for gjenoppbyggingen av Ukraina etter krigens slutt.
- Øke den politiske og økonomiske støtten til Ukraina

Doble standarder

Krigen i Ukraina har vist at det er ulike oppfatninger av hvordan folkeretten og internasjonal rett skal håndheves. Mens en rekke vestlige land har tatt avstand fra

Russlands invasjonskrig, har mange av de samme landene støttet Israel kompromissløst

Det er et paradoks at våre samarbeidspartnere og allierte har ulike standarder for retorikk, håndheving og politisk behandling av folkerettsbrudd, avhengig av hvem som gjennomfører dem. Den ytterste konsekvensen er at internasjonale organer og folkeretten i seg selv mister sin status.

Doble standarder har skapt avstand mellom Vesten og landene i sør. Dette kan også være grobunn for økt uro i verden og fremveksten av autoritære regimer, terrororganisasjoner og andre aktører som vil utnytte denne avstanden for alt den er verdt.

AUF vil:

- At Norge står opp for folkeretten uansett sted og tid.
- Ha reform av Sikkerhetsrådet, ved at vetoretten forsvinner i eksisterende form.

Gaza og internasjonal politikk

De doble standardene som Vesten opererer med, har kommet til syne i forbindelse med Israels folkerettsbrudd i Gaza. Med et Israel som gjennomfører daglige folkerettsbrudd både i Gaza og på Vestbredden, og som granskes for folkemord, er det verdenssamfunnets ansvar å få en stopp på lidelsene.

AUF vil:

- Støtte en straffeforfølgelse av israelske ledere som har vært med på å medvirke til folkemord, ved å gjøre gjeldende arrestordre mot dem i forbindelse med innreise til Norge.
- At Norge slutter seg til Sør-Afrikas sak mot Israel i ICJ.
- Norge skal øke bistanden til Palestina med tre milliarder , og Norge må være en garantist dersom andre land kutter i sin støtte. Norge må fortsette å øke den humanitære støtten til Gaza.
- Norge må bidra økonomisk til gjenreisningen av Gaza når krigen opphører

- Det internasjonale storsamfunnet må ta ansvar for å hindre kollektiv gjengjeldelse mot sivile palestinere.
- Norge skal ta imot minst 3000 flyktninger fra Palestina
- Norge må ta et stort ansvar for å få i gang fredssamtaler, og en prosess som ender i at Palestina får sin selvstendighet.
- Norge skal gjennomføre økonomisk, akademisk, politisk og kulturell boikott av Israel inntil en reell fredsavtale legger til grunn en tostatsløsning med et fritt, sammenhengende og selvstendig Palestina forekommer.

En verden fri fra okkupasjon

AUF mener Norge må ta en større rolle i verden i å stå opp mot menneskerettighetsbrudd og okkupasjon slik at alle kan leve frie liv. Enten urett begås av våre nærmeste allierte eller stormakter som Russland og Kina, må Norge være en kompromissløs stemme på vegne av menneskers rett til å leve i frihet. Der de internasjonale menneskerettighetsdomstolene skal bidra til å ivareta folkeretten, monitorere krigsforbrytelser og straffeforfølge krigsforbrytere må Norge gå i bresjen for å sanksjonere mot alle brudd på dette. Norge må være tydelig på at våre penger, enten det kommer fra bistand eller er del av oljefondet, ikke skal gå til land eller organisasjoner som bidrar til brudd på menneskerettighetene.

AUF vil:

- Trekke Statens pensjonsfond utland (SPU) helt ut av investeringer på okkupert jord
- At norsk bistand ikke skal gis eller legitimere regimer som bryter folkeretten eller undertrykker egen befolkning

Sentralstyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomiteen for politiske uttalelser

Forslag 26

Forslagsstiller: Sentralstyret

Unge skal få bedre råd!

Dei siste tiåra har dei sosiale skilnadene vakse dramatisk i Noreg. Denne utviklinga blir òg forsterka av ein usikker og uoversiktleg verdssituasjon, der dei mange internasjonale krisene rammar spesielt hardt dei som allereie har minst frå før. I møte med krisene og den veksande ulikskapen er det viktigare enn nokon gong med sosialdemokratisk omfordelings- og velferdspolitik.

Mange folk og unge i Noreg har dei siste åra fått dårlegare økonomi, og økonomi var avgjerande ved kommunevalet og skulevalet i 2023. Nær 8 av 10 meiner økonomien i landet har blitt dårlegare det siste året, og 6 av 10 meiner det same om personleg økonomi. Mange unge forteller oss i dag at personleg økonomi er den viktigaste politiske saka for dei. Det unge ynskjer er ein meir rettferdig fordeling av godene og fleire moglegheiter til å lukkast. Det siste unge treng er meir urettferdig høgrepolitikk. Vi må vere partiet som gjer unge ei trygg framtid.

Unge fortjener like gode moglegheiter til å lukkast, men også til å ha ein plass i samfunnet vårt. Vår generasjon har store drøymar, men mange drøymer også om det mest grunnleggande. Å kunne utdanne seg til det ein ynskjer, å få bu i ein eigen heim og å ikkje måtte leve som gjeldsslave resten av livet. Vi trenger at alle unge får moglegheit til å fullføre utdanning, komme seg i arbeid, eige ein eigen bustad og bidra til velferdsstaten. Då må vi gje dei midlane og moglegheitane til det.

Vi unge er urolige av natur. Unge veljarar vil ikkje vente på at økonomien skal stabilisere seg om nokre år, dei vil ha handling no. Vi skal gje den krafta som gjer dei tryggleiken i dag og i framtida.

10 grep for å gje unge bedre råd:

1. Knytte studiestønaden til 2G og auke den i takt med prisveksten.

2. Auke bortebruarstipendet og utstyrsstipendet til elever på videregående.
3. Fjerne egenkapitalskravet og gi unge mulighet til å få bustadslån.
4. Sikre at alle unge er i arbeid eller utdanning gjennom et ungdomsløft og gi alle unge mulighet til å få seg en sommerjobb
5. Gjøre det gratis for yrkesfagelever å ta lappen.
6. Øke frikortgrensen.
7. Gratis tannhelse for alle.
8. Innføre ungdomskort til 250 kr på kollektiv og gi gratis kollektivtransport for alle under 26 år i sommerferien
9. Innføre utlånssentraler i alle kommuner med reelle utlånstilbud.
10. Alle unge skal ha tilgang på en gratis fritidsaktivitet.

Sentralstyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomiteen for politiske uttalelser

Forslag 27

Forslagsstiller: Sentralstyret

Politisk uttalelse mot monarkiet

AUF ønsker et samfunn der alle har like muligheter, uansett bakgrunn eller hvilken familie de blir født inn i. Vi mener at et demokrati ikke bare handler om retten til å stemme, men også om hvordan makt og innflytelse er fordelt i samfunnet. For at et samfunn skal være rettferdig, må alle mennesker ha like muligheter til å påvirke og inneha ledende posisjoner.

Monarkiet, slik det eksisterer i Norge i dag, står i kontrast til denne grunnleggende ideen om likhet og sosial rettferdighet. Selv om det norske kongehuset har fungert som en samlende institusjon på tvers av religion, etnisitet og politisk ståsted, er det likevel en ordning som er basert på arv og privilegier.

AUF mener at makt ikke skal gå i arv, verken symbolsk eller reell makt. Alle maktposisjoner i samfunnet bør oppnås gjennom demokratiske prosesser, ikke ved fødsel. Selv om kongehuset har hatt en stabiliserende rolle i krisetider, mener vi at denne oppgaven kan ivaretas av demokratisk valgte representanter som i større grad gjenspeiler folkets vilje og mangfold.

I tillegg er AUF kritisk til pengebruken knyttet til kongehuset, spesielt når det gjelder apanasjen. En slik pengebruk av skattebetalernes penger er verken rettferdig eller forsvarlig i et moderne demokrati.

Vi mener derfor at tiden er inne for en folkeavstemning om monarkiets fremtid i Norge. Det norske folk bør igjen få muligheten til å avgjøre om vi fortsatt skal ha en styreform som baserer seg på arv og privilegier, eller om vi skal bevege oss mot en mer demokratisk og rettferdig styreform.

AUF vil:

- Avskaffe monarkiet og erstatte det med en demokratisk styreform

Mindretallets dissens ved Tobias Linge og Halvor Endrerud:

Bevar monarkiet i Norge

Monarkiets historie i Norge strekker seg over flere hundre år. Fra vikingkonger på 800-tallet til det moderne kongehuset vi kjenner i dag. Mens monarki i mange land forbindes med diktatur og autoritære enevelde, er det i Norge et symbol på felleskap og tilhørighet. På tvers av alder, kjønn, religion, bakgrunn og politisk overbevisning er monarken en person som forener folket – enten er på den internasjonale idretts- eller kulturarena, eller når landet er i krise.

Oppslutningen til kongehuset står svært sterkt i alle lag av Norges befolkning og AUF mener at kongehusets bidrag til det norske folk i stor grad er positivt. I motsetning til mange monarkier rundt om i verden har det norske kongehuset modernisert seg og fulgt tiden vi lever. Samtidig er kongehuset en viktig bidragsyter og gode ambassadører for norsk kultur, idrett og næringsliv på deres svært mange internasjonale reiser hvert eneste år. I en tid der mange land og samfunn opplever mer splittelse og polarisering mellom folk vil kongehuset være en sterk drivkraft for å samle oss om våre grunnleggende demokratiske verdier.

Med denne bakgrunn mener AUF:

- At Norge skal bestå som konstitusjonelt monarki

Sentralstyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomiteen for politiske uttalelser

Forslag 28

Forslagsstiller: Sentralstyret

Ein Arbeidarpartileia regjering!

Valet 2021 var eit tydeleg retningsval for Noreg. Fleirtalet ønskte meir omfordeling, klimakutt og moglegheiter for alle. Valet gav eit sterkt mandat for venstresida i Noreg. Før valet var AUF tydelege på at vi ønskte oss eit raudgrønt regjeringalternativ. SV valde å forlate forhandlingane på Hurdal, og landet vårt fekk ei Arbeidarparti-leidd regjering med Senterpartiet.

Valet i 2023 var eit historisk tungt valnederlag for Arbeidarpartiet. Uro i regjering og i folk sin kvardag var nokre av grunnane til at veljarane ikkje gav oss tillit. Dette må vere ein marsjordre for AUF, Arbeidarparti og fagrørsla til å endre strategi, utvikle ny politikk og opne alle dører som kan sikre at høgresida sin urettferdige politikk aldri får rå over landet vårt igjen.

AUF meiner at det er god sosialdemokratisk tradisjon å samarbeide med alle parti som ønskjer eit anna samfunn enn høgresida. Difor bør ein samarbeide med partia på venstresida. Men i dei store utfordringane vi står overfor i vår tid, treng ein trygg styring med ei fleirtalsregjering som dreg i same retning. AUF meiner at eit regjeringssjersjekt mellom SV, Arbeidarpartiet og Senterpartiet framleis er det beste alternativet for å nå klimamåla våre, få ned skilnadene og gje unge like moglegheiter til å lukkast. AUF vil saman med fagrørsla jobbe for å realisere ei ny raudgrøn regjering.

AUF vil:

- Ha ei raudgrøn regjering beståande av SV, Arbeidarpartiet og Senterpartiet.
- Opne for breiare samarbeid på venstresida for å realisere målet om ei ny Arbeidarparti leia regjering.

Sentralstyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomiteen for politiske uttalelser

Forslag 29

Forslagsstiller: AUF i Agder

Alle dokumenter må være dysleksivennlige

AUF er en inkluderende organisasjon, med plass til alle. Samtidig lager vi dokumenter til landsmøtet, AUFs aller høyeste organ som ikke er lett tilgjengelig for alle medlemmer i organisasjonen. Flere som har dysleksi har tilgang på leseprogrammer, som kan lese opp teksten på PC-en. Når programmene våre sendes ut står det linjenummer, som blir lest opp og dermed sørger for avbrudd fra teksten med hver linje. En simpel løsning er å ha et rå-dokument med kun tekst uten estetikk som kan gjøres tilgjengelig til de som ønsker det.

AUF vil:

- At alle landsmøtedokumenter skal ha en dysleksivennlig variant tilgjengelig for alle medlemmer.

Sentralstyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomiteen for lov- og organisasjonssaker